

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

*Жовтневий ритуал. — Одяг зі скрині. —
Вампір у Києві. — Фертик. —
Життя скінчилося.*

1

Жовтень. Із усіх осінніх місяців Анна Вольська любила його найбільше. Знала тих, кого ця пора занурювала в журбу й викликала безпричинний смуток. Серед них був Іван, її покійний — *підступно вбитий три місяці тому*, — чоловік.

Найкращому слідчому київської розшукової поліції не можна впадати в іпохондрію, нагадувала раз по раз Анна. Адже злочинці всіх мастей собі того не дозволяють, тож лише вичікують, поки на Івана накотить традиційна жовтнева млявість та слабкість. На що Вольський завжди відповідав: «Поки ти в мене є — лиходіям спокою не буде, хай би там у якому стані мене не застали», — і пригортав дружину до себе та легенько торкався губами її лоба, перед тим здмухнувши набік каштанове пасмо.

Якщо це бачила Христина — завмирала, грайливо затулялася долонею й так само грайливо визирала з-під неї, по-доброму й трохи заздрісно всміхаючись. Від усмішки

її кругле лице розтягувалося, нагадуючи свіжоспечений млинець. А Іван підігрував їй: повертав голову, підморгував, тулив указівний палець до вуст і сичав: «Тс-с-с-с...»

Та в іншому Вольський не грав, не кривив душею й визнавав правоту дружини. Анні він завдячував стрімким зростанням на службі та статусом одного з найкращих поліцейських слідчих, і поза сумнівом — найкращим серед молодих. Про неймовірні Іванові успіхи заговорили, коли йому пішов лише двадцять дев'ятий, за два роки до трагічної загибелі, свідком якої жінці судилося стати. А вона ж пішла під вінець не лише через кохання, хоча насправду вважала почуття головною причиною: Анна бачила в чоловікові перспективу, й у потрібний момент лише трошки підштовхнула, прискорила процес.

Табель про ранги, який склався не лише в поліції, а й загалом на казенній службі ще за царя Гороха, вимагав від молодих вдовольнитися малим, глибоко дихати носом. Поважати чини та звання, хай за ними й не стоять особливі заслуги. Та переважно писати й носити списані папери з кабінету в кабінет. Жодна ініціатива тут не віталася. Іванові ж від усього цього ставало тісно й задушно — та на противагу нічого висунути не міг. Гласні й негласні обмеження ганяли його замкненим колом.

І якось Анна зацікавилася злочином, над яким молодий слідчий сушив голову. Обоє розуміли: справу Вольському передали саме тому, що в ній дуже легко загрузнути. Вбивство й пограбування самотньої вдови, куренівської міщанки, видавалося до нудного буденним. А саму жертву за життя не помічали навіть найближчі сусіди. Та проте Анна підбила Івана вчинити службове порушення — принести додому всі документи щодо цієї справи.

Просиділа над ними всю ніч. Коли відіспалася, попросила Христю заварити такої міцної кави, як та навчилася, сіла в крісло з плетивом і до кінця дня сплела три мереживні серветки. І попросила чоловіка передати цей презент Цвіркунові.

Так поза очі називали в управлінні головного слідчого розшукової поліції Юлія Марковича Харитонов. Їх місяць тому познайомив Іван на Володимирській гірці, під час молебню з нагоди хрещення Русі. Побачивши цього високого худого добродія, Анна без пояснень зрозуміла природу прізвиська, яке, звісно, чула від чоловіка, але змогла собі пояснити, побачивши людину наживо. Вищий за будь-кого із середнім зростом, Харитонов під час розмови змушений був нахилитися, мовби ламаючись навпіл, чим дуже нагадував великого цвіркуна.

До серветок Вольський зробив Юлію Марковичу ще один подарунок: версію щодо вбивства на Подолі, у якому до нього вгрузали двоє старших та досвідченіших слідчих. Харитонов просто не зміг його перервати. Роздивлявся химерне, незвичне мереживо й слухав спершу машинально, для годиться, не вловлюючи суті. Та щойно до нього дійшло — стрепенувся, нечемно жбурнув серветки на зелений оксамит свого службового столу, обізвав Івана божевільним казкарем, навіть указав на двері. Але вже наступної миті зупинив, звелів повернутися, сісти й повторити наново. Неспішно, пояснюючи кожен висновок, обґрунтовуючи кожне слово.

Звісно, Іван Дем'янович Вольський ані тоді, ані потім не проговорився про Анну — адже керувався її міркуваннями, здогадами, версіями. По суті дружина, не встаючи з крісла й не випускаючи з рук плетива, якщо не повністю розкривала злочини замість чоловіка, то ретельно

аналізувала факти, припускала, робила висновки й давала напрямки подальшого слідства. Іванові та поліцейським агентам лишалося йти вказаними стежками, брати показані сліди — і завжди розкривати злочини, котрі вважалися найскладнішими.

Маленький — чи навпаки, великий — родинний секрет Вольських донедавна знала тільки Христя Попович. Далека чоловікова сільська родичка з-під Лохвиці служила в них: так Іван вволив слізне прохання двоюрідного брата. А той клопотався навіть не за рідну доньку — Христина доводилася йому племінницею. Її родина після пожежі опинилася в скруті, там було чотири доньки, тож прилаштувати в Києві бодай старшу означало суттєво допомогти.

Вольський таку можливість мав. Зробившись знаменитим завдяки гострому Анніному розумові, він також дістав і пристойну платню. Це давало можливість платити Христині стільки, аби та могла відсилати додому більшу частину грошей. Проте Анна від самого початку категорично не приймала слів *служниця* й *покоївка*. Називала Христю своєю помічницею. А віднедавна — ще й компаньйонкою.

Після Іванової загибелі Вольська в один момент залишилася без засобів до існування. Їй належала якась невеличка пенсія. Також могла давати уроки німецької та французької в жіночій гімназії або приватно. Проте рівень життя все одно критично падав. Платити Христині як раніше вона вже не могла. Навіть не так: Анна *взагалі* не мала змоги платити помічниці, бо Вольські не робили заощаджень. Тож гроші, які лишилися, станули б іще до Покрови. Згорьована, розгублена Анна не знайшла нічого кращого, ніж піти на аудієнцію до Харитонова й розкрити

їхню з чоловіком таємницю, наївно запропонувавши поліції свої послуги в розкритті складних злочинів.

Не те щоб Цвіркун їй не повірив. Навпаки, під тиском доказів визнав і правоту Вольської, і її таланти. Але саме правда й стала на заваді. Бо довелося б погодитися: голова однієї жінки двадцяти восьми років варта, без перебільшення, доброї половини всього штату слідчих київської розшукової поліції. До всього, завважив тоді Харитонов, родина Вольських потрапила *на олівець* Охоронного відділення. Не київського — столичного, Санкт-Петербурзького.

Справді, Іван у колі близьких друзів дозволяв собі висловлювати думки, котрі за великого бажання можна було б назвати українофільськими. Хоча насправді цим красивим модним словом, мов фіговим листочком, прикривалося свідоме *мазепинство* — зрадницькі, сепаратистські погляди, неприпустимі для чиновника державної служби. Тим паче не можна поліцейському слідчому навідуватися на Безаківську¹, до книгарні «Київської старовини»². Її — так Анні сказали прямо, — не доходять руки закрити, хоч приводів маса: щодня там товчеться політично неблагонадійний елемент.

Вольська була надто мудра, аби тоді швиденько згорнути небажану для себе розмову й повернутися додому ні з чим. Рук не склала, чоловікового вбивцю знайшла

¹ Вулиця Безаківська — тепер вулиця Симона Петлюри в Києві. — *Тут і далі примітки автора.*

² Книгарня української книги в Києві. Створена з ініціативи засновників та видавців історико-етнографічного та літературного часопису «Київська старовина», який виходив двома мовами — українською та російською. Попри неполітичний зміст, вважався українофільським, тож відчував на собі особливий цензурний тиск.

